

Arapçadan Türkçeye Geçmiş İnsana Ait Özellikler İle İlgili Benzer Kelimelerin İncelenmesi

Öğr. Adem Özkan

adem.gzkan@stu.edu.ba

Assoc. Prof. Cemal Özdemir

cemal.ozdemir@sdu.edu.kz

Süleyman Demirel Üniversitesi

Kaskelen - Kazakistan

Öz

Dil temel anlamıyla insanlar arasında iletişimi sağlayan unsurdur. İnsanlar arasındaki diyaloglar ve etkileşimler attıkça, dilde çeşitlilikler gözlemlenir. Bu etkileşimin artmasında başlıca etkili olan faktörler din, ticaret, eğitim, savaşlardır. Bu ve bunun gibi nedenlerden dolayı birbirleri ile karşılaşan insanlar söz alış-verişinde bulunmuşlardır. Yüzyıllardan beri bu durum durmadan devam etmektedir. Her ne kadar günümüzde dil sadeleştirme çalışmaları yapılmak istense de alışılmış, kalıplaşmış kelimelerin kullanımı durdurulamamıştır. Türkçe de coğrafi konumu itibariyle birçok medeniyete mesken olmuştur. Kozmopolittik bu tarihi yapı nedeniyle Türkçe söz varlığındaki yabancı sözcüklerin yeri yadsınamayacak kadar çoktur. Türkçeye Arapça başta olmak üzere Fransızca ve Farsçadan da geçişler vardır. İslamiyet ile birlikte Arapça ve Türkçe dilleri arasında bir etkileşim olmuş ve sözcük geçişleri yaşanmıştır. Çalışmanın amacı Arapçadan Türkçeye geçmiş insana ait özellikler ile ilgili benzer kelimeleri sınıflandırıp incelemektir. Amaç doğrultusunda iki dil arasındaki kelime geçişleri araştırılıp çalışmaya zemin hazırlanmıştır. Ayrıca sözcükler arası geçiş yapısal olarak dilbilgisi kurallarına takılmış ve ses olaylarına sebep olmuştur. Çalışmada tablo halinde söz konusu ses olayları detaylı bir şekilde verilmiştir. Çalışma bütüncül yaklaşım ve betimsel yöntem ile yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda Arapçadan Türkçeye geçmiş insana ait özellikler taşıyan 139 kelime saptanmıştır. Bu kelimeler 16 farklı kategoride sınıflandırılmıştır. Geçiş esnasında 31 sözcük ses değişimine uğramıştır. 108 sözcük ise aynen geçmiştir. Çalışma, insana ait kelimelerin sınıflandırılması ve yaşanan yapısal değişikliklerin tespiti noktasında özgün olup, sonraki araştırmacılara kaynak niteliği taşımaktadır.

Anahtar kelimeler: Arapça, Türkçe, dil, alıntı kelimeler, etkileşim

Examination of Similar Words Related to Human Traits from Arabic to Turkish

Abstract

Language is the element that provides communication between people basically. With the developing of the conversation between people, variations are observed in the language. The main effective factors in the increase of this interaction are religion, trade, education and wars. For these and similar reasons, people who met each other exchanged words. Although it is desired to make language simplification studies today, the use of familiar and stereotyped words could not be stopped. Turkey has been a home to many civilizations due to its geographical location. Due to this cosmopolitan historical structure, the place of foreign words in Turkish vocabulary is undeniable. There are transitions to Turkish from Arabic, as well as from French and Persian. With Islam, there has been an interaction between Arabic and Turkish languages and word transitions have been experienced. The aim of the study is to classify and examine similar words related to human characteristics that have been transferred from Arabic to Turkish. In line with the purpose, word transitions between the two languages were investigated and the basis for the study was prepared. In addition, the transition between words was structurally attached to the grammar rules and caused sound events. In the study, the sound events in question are given in detail in tabular form. The study was conducted with a holistic approach and descriptive method. As a result of the study, 139 words with human characteristics, which were transferred from Arabic to Turkish, were determined. These words are classified into 16 different categories. During the transition, 31 words have undergone sound changes. 108 words are exactly the same. The study is unique at the point of classification of human words and determination of structural changes, and it is a source for later researchers.

Key words: Arabic, Turkish, language, foreign word, interaction

1. Giriş

Sözcükler iletişimin en küçük birimleridir. İlişkili halde sıralandıklarında anlamsal bir bütün elde edilir. Bunun sonucunda dil denen olgu ortaya çıkmaktadır. Yüzyıllardan beri süre gelen insan etkileşimleri sonucunda birçok dil var olmuştur. Bunlar çok kullanılanı az kullanılanı doğru sıralanabilmektedir. Kimi diller kullanım alanını yitirmiş ve günümüzde yaşayan diller arasında yer almamaktadırlar.

Bir dilin yeryüzündeki insanlar tarafından çok kullanılmasında pek çok neden bulunmaktadır. Başlıcaları arasında siyasi, tarihi ve ekonomik etmenler vardır. Tarihler boyu toplumlar pek çok

sebeplerden dolayı birbirleri ile karşılaşmış ve birbirlerinin din, kültür, yaşam tarzı, alışkanlıkları, adetleri, gelenek ve göreneklerinden etkilenmiştir. Bu etkileşimin tabii ki de bir taşıyıcısı, bir aracısı olacaktır. Bu görevi dil üstlenmiştir. İnsanlar ilk önce beden dillerini kullanarak aralarındaki anlaşmayı sağlayıp daha sonra bir kelime iki kelime derken pek çok söz ve sözcük gurubunu öğrenmişler ve kullanmaya başlamışlardır.

Dil içerisindeki kelime yapısını çeşitlendiren en büyük faktör ise bu etmenler sonucunda kendisine kattığı yabancı söz varlığıdır. Türkçenin bünyesindeki sözcüklere bakıldığında “1862’lerde yazı dilimizdeki 100 sözcüğün 33’ünü Türkçe, 67’sini yabancı sözcükler teşkil etmekteydi. 70 yıl sonra yani Türk Dil Kurumunun kurulduğu 1932’de yazı dilimizdeki Türkçe sözcük oranı %43’e ulaşmıştır. Dil devriminden kırk altı yıl sonra 1978’de Türkçeye geçen yabancı sözcük oranı %85’i bulmuştur” (Şensoy, 2006: 28). Bu sayı her geçen gün daha da artmaktadır.

“Türk Dil Kurumu tarafından 2005’te yayımlanan “Güncel Türkçe Sözlüğe göre, Türkçenin en büyük lehçelerinden olan Türkiye Türkçesinde, 2005 yılı itibariyle, 104.481 söz varlığı bulunmaktadır” (Dursunoğlu, 2012: 109). 1995 yılında, Türk Dil Kurumunun verilerine göre Sözlükte bulunan tüm sözcüklerin sayısı; 98.107, Türkçe sözcük sayısı: 45.888 ve yabancı sözcüklerin sayısı ise; 14.264’tür. (TDK, 1995).

1.1.Problem Durumu

Çalışmanın problem durumu Türkçe içerisinde varlığını sürdüren birçok kelimenin başka dillerden geçtiğinin farkındalığının çok fazla olunmamasıdır. Bu kelimeler o kadar kullanılmaya alışılmış ki artık Türkçe oldukları düşünülmemektedir. Yukarıda bahsi geçen yabancı kelime varlığının büyük bir oranını Arapça oluşturmaktadır. Bu sebepten Türkçe içerisinde yer alan Arapça söz varlığının tespit edilerek başlangıç olarak insana ait özellikteki kelimelerin kategoriler halinde farkındalığı sunulmak istenmiştir. Bu bağlam da birçok geçiş türünün gerçekleştiği yönünde araştırmalar yapılmıştır. Arapçadan Türkçeye geçen kelimeleri üç farklı kategoride incelenebilir. Bu yapılar şunlardır;

“1. Yalnızca “*Arapça*dan oluşan kelimeler

2. “*Türkçe- Arapça*dan oluşan kelimeler

3. “*Arapça-Türkçe*” den oluşan kelimeler” (Dursunoğlu, 2014: 111).

Bu kategorilerde de görüldüğü üzere Türkçe içerisinde büyük bir yere sahip olan Arapça sözcükler hakkında literatür taraması yapıldığında detaylı bir inceleme yapılmamıştır. Kaynak taramalarında daha çok genel kelime geçişleri üzerine araştırmalar ve incelemeler yapılmıştır. Türkçe ve Arapça arasındaki kelime geçişleri tek bir alanda değildir. Arapçadan Türkçeye geçen kelimeler her alanda görülmektedir. Yazılı metin ve inceleme yazıları ise sadece genel geçişleri sıralamaktadır.

1.2.Araştırmanın Amacı ve Önemi

Çalışmanın amacı Türkçede bulunan 6.463 (TDK, 2020). Arapçadan Türkçeye geçmiş bu kelimelerin arkasında bulunan sebepleri inceleyerek, insana ait özellikler ile ilgili kelimelerin benzerlik bakımından sınıflandırılmasıdır. Bu geçiş sürecinde ses türemesi ve ses daralmaları gibi daha pek çok ses olayları olmuştur (bkz. Tablo2). Bu değişimin başlıca nedenleri, iki dil arasındaki sesli ve sessiz harflerin varlığı ve dil bilgisi kurallarıdır. Aynı zamanda çalışmanın diğer bir amacı yaşanan bu farklılıkların, insana ait özellikler kategorisine giren söz gruplarında nasıl ve ne gibi değişimlere uğradıklarını tespit etmektir. Böylelikle Türkçede halen kullanılmakta olunan Arapça bu kelimelerin hangi şekillerde kullanıldıklarını tespit etmektir.

Çalışmada Arapçadan Türkçeye geçmiş 6.463 kelime arasından insan özelliklerine ait 139 kelimenin bulunup kategorilendirilmesi ile daha sonraki araştırmacılara kolaylık sağlayacağı ve literatüre kaynaklık etmesi hususunda önem arz etmektedir.

2.1.Türkçede Sadeleşme

Bir dilin her alanda zengin olduğundan bahsedebilmek için saf sözcük yapısı ölçülmelidir. Böylece bir dil içerisindeki mevcut kelimelerin kök ve yapıları detaylı incelendiğinde o dili konuşan toplumun tarih çerçevesinde hangi toplumlarla bir geçmişe sahip olduğu bilgisine de ulaşılabilmektedir. Çünkü dil içerisinde milletine ait kültür ve yaşanmışlıkları barındırır ve bunları yansıtır. İnsanların geçmişleri ile bağlarını kuvvetlendirmelerini, yeni nesillerin geçmişleri hakkında fikir edinmelerini ve bu öğrendiklerini gelecek kuşaklara dil vasıtasıyla iletilmesini böylece geçmiş zamanda yaşananlar ile gelecek arasında bir köprü olmasını sağlar.

Eski zamanlarda Türkler çeşitli nedenlerden dolayı çok geniş bölgelere yayılmışlar ve bu durum sonucunda Türklerin gelenek ve görenekleri de çeşitlenmiştir. (Atmaca, 2004). Kıyafet, yemek, mimari ve tabii dil açısından zenginlik kazanmıştır. Türkçe günümüze kadar “Çince, Arapça, Farsça, Fransızca ve İngilizce” gibi dillerden etkilenmiştir. (Yıldırım ve Özdemir, 2020: 755).

Sakaoğlu (2005)’ e göre bir dilin başka dillerden gelen kelimeleri kabullenme ölçüsü dilin kurallarının seviyesi ile ters orantılıdır. Bunun yanında bazı diller yabancı dilin seslerini yapısal olarak direkt benimsemekte, bazıları ise öz ses kalıpları ile bağdaştırmaktadır. Türkçede ise yabancı kelime alışı kendi kuralları çerçevesinde gerçekleşmektedir. buda yabancı kelime akışını zorlaştırmaktadır. Çünkü Türkçede hece uyumu, sesli ve sessiz harflerin sıralaması farklılık göstermektedir. Örneğin; “kelimelerin başında *c, l, m, n, r, v* ve *z* harflerinin bulunmaması, kelime sonlarının *b, c, d* ve *g* ile bitmemesi, hece başında iki sessiz harfin bulunmaması gibi pek çok kısıtlayıcı kural vardır” (Sakaoğlu, 2005: 295). Fakat tarihte yaşanan pekçok olaylar sonucunda Türkçe bu kural çerçevesinin dışına çıkmak zorunda kalmış ve bünyesine yabancı dillerden kelimeleri kabul etmiştir. Atmaca (2004)’e göre Tanzimat sonrasında *sadeleşme hareketleri* adı altın yabancı kelimeler Türkçeleştirilmeye çalışılmıştır. Burada amaç Türkçede mevcut bulunan ve toplumu kendi değerlerinden uzaklaştıran yabancı kelimeleri azaltma, hafifletme hatta tamamen ortadan kaldırmadır. Fakar dönem içerisinde bir kısım sadeleşmeyi savunurken diğer bir kısım ise mevcut kelimelerin değiştirilmesi halinde Türkçede kalıplaşmış pekçok deyim, atasözü ve ifadelerden de vazgeçilmesi gerektiği ve bunun mümkün olmadığını savunmaktadırlar. Bunlara örnek olarak Ömer Seyfettin dönemin sadeleşme karşıtı yazarlarından. Seyfettin’e göre “Şimdi akıl kelimesi Arapçadır diye onu dilden çıkarmak, Türkçedir diye ölü us kelimesini diriltmeye çalışarak yirmiden fazla canlı deyimi yok etmek akıl kârı mıdır?” diyerek “akıl” kelimesinin Türkçeden atılmasına karşı çıkmıştır” (Demir, 2017: 570).

Sonuç olarak insanları alıştıkları durumlardan tamamiyle koparmak mümkün olamamıştır. “Dilimize sızan kelimeler arasında Türkçelerinin kolaylıkla bulunabileceği ve uydurulabileceği pek çok kelime bulunduğu gibi, karşılıkları bulunmadığından ve belki de uydurulmayacağından, Türkçenin kurallarına uydurarak kendimize mal etmekten başka çaremiz olmadığı çok, pek çok kelime de yer almaktadır” (Muallimoğlu, 2003: 639). Şensoy (2006)’ya göre Türkçeye başka dillerden geçmiş kelimeler keskin bir hareketle değil aksine daha yumuşak ve yavaş bir elemeyle temizlenmelidir. Bunun sebebi hızlı ve sert yapılan hamleler dilin var olan yapısını sarsar ve ölçüsüzce hareket edilmeye sevk eder. Türkçede mevcut bulunan yabancı sözcüklerin yerine

Türkçe karşılıkları bulunurken Türkçenin dilbilgisi kuralları göz önünde tutulmalıdır. Çünkü bu hususa dikkat edilmeden oluşturulmuş yeni kelimeler ancak uydurmadan ibaret olacaktır. Fakat dikkat edilerek oluşturulmuş kelimeler ise türetilme kavramı olarak ortaya çıkacaklardır.

Bu sadeleşme hareketlerinden en fazla etkilenen Arapça kökenli kelimeler olmuştur. Türkçeleştirme hareketleri ile biraz sadeleştirilmiş olsa da Arapçadan Türkçeye geçen kelimeler halen kullanılmaktadır. Arapçadan Türkçeye geçen kelimeler üzerinde yapılan yenilik Türkçe okunuşları kolaylaştırmak için bazı kelimelerde ses olaylarının olmasıdır. Dil değişimi zamana bırakılmalı ve sürekli yenilik içinde olunmalıdır. Arapçadan Türkçeye geçen kelime grupları belli bir dönem içerisinde gelmemiştir. Uzun yıllar süren savaşlar, göçler, ekonomik ilişkiler, ortak dini kültürler gibi sebepler ile Türkçeye geçmiş ve kullanımını günümüze kadar sürdürülmüştür.

Özçakmak (2019)' un çalışmasında yer aldığına göre Arapçanın Türklerin hayatındaki yeri 1071 Malazgirt savaşının ardından Anadoluya yerleşmelerinden sonrasına dayanmaktadır. Türkler kendilerini bu yerleşim sonrasında yeni bir kültür ve din içerisinde bulmuşlardır. İslamiyeti tanımaları itibarıyla pek çok islami terim olarak Arapça kelime öğrenmişlerdir. Bunun yanında o dönemim edebiyat meraklıları şairler Arap aruz vezni ile sözcük geçişleri yapmaya başlamışlardır. Daha sonra Arapçadan Türkçeye kelime aktarımları Tanzimat ve Servet-i Fünun ile de zirveye ulaşmıştır. Şiir nazım şekilleri ve nesirleri ile haşır neşir olan edipler ve şairler tarafından bu kelimeler sıklıkla tercih edilir olmuştur. Fakat dil devrimi ile Türkçede sadeleşmeye gidilmiş ve yerleşmiş bu kelimeler kullanımdan çoğunlukla kaldırılmıştır.

2.2. Arapçadan Türkçeye Kelime Geçişlerinin Nedenleri

Türk dili, tarihi, kültürü araştırılmaları sonucunda Türk Dil Kurumu'nun verilerinde yer alan bilgiye göre 6.463 sözcük Arapçadan Türkçeye geçmiştir (TDK, 2020). Bu geçişin sebeplerini şu şekilde sıralanabilir;

- İslam Dini (Kur'an'ın Arapça Olması), (İslam'da Var olan İrşat Anlayışı)
- Ekonomi (Ticaret)
- Savaşlar
- Edebiyat

- Sosyal Yapı
- Kùltürler Arası İletişim
- Eskiden Yaşanan Büyük Göçler
- Osmanlı Döneminde Eğitim Dilinin Arapça Olması
- İslam Dininde Etkili Olan Bilim Adamları ve İslam'ın Bilime Olan Faydaları

Nedenlerin en başında gelen din faktörü ile birlikte insanlar inançları ile ilgili daha fazla bilgiye sahip olmak istemişlerdir. Böylece Arapça dilini anlamak Türk insanına birçok yeniliği de beraberinde getirmiştir. Yavaş yavaş kültür etkileşimi gerçekleşerek her ne kadar iki farklı dil ailesi gurubuna mensup olsalar da Türkçe ve Arapça birbirlerine kelime aktarmaya başlamıştır. Bu durum yıllar geçtikçe artarak devam etmiştir.

Özellikle dilde gerçekleşen reformlar ile Arapça bazı kelimelerin yerine Türkçe kelimeler eklenmiş olsa da bu tam anlamıyla sonuç vermemiştir Maksutoğlu (2005). Örneğin; Arapça *cuma*, *tesbih*, *helal* kelimeler Türkçeleştirilememiş olduğu gibi kullanılmaktadır. Bu gösteriyor ki kabul edilen din ile birlikte o dinde kutsal sayılan nesnelere, terimler, bayramlar ve dinin gerektirdiği görev ve sorumluluklar olduğu şekliyle alınmıştır.

İkinci neden ekonomik etkileşimlerdir. Ülkeler ve toplumlar arasında gerçekleşen alış-veriş esnasında diller arasında bir etkileşim görülmüştür. Alınan ürünlerin isimleri ya direkt olarak geçmiştir ya da kökü aynı kalarak yapılandırılmıştır. Arap yarımadası da coğrafik konum itibarıyla Türkiye'ye yakın olmasından kaynaklı ticari ilişkiler kuvvetli yürütülmüştür. Bu etkileşim sonucunda *ticaret*, *hesap*, *senet* gibi kelimeler halen aktif bir şekilde günlük hayatta kullanılmaktadır. Bunların yanında tarihte yapılan savaşlarda karşılaşan toplumlar arasında da dil etkileşimi olmuş ve diller birbirlerine kelime aktarımı yapmışlardır. Gerek İslamiyet sonrasında gerekse İslamiyet öncesi dönemde yapılan savaşlar ile Arapçadan Türkçeye sözcük geçişi gerçekleşmiştir. Bunlara örnek olarak *asker*, *hapis*, *intihar* verilebilir.

Bir diğer neden *edebiyattır*. Arap toplumlarında şiir önemli bir yer tutmaktaydı. Bu nedenle panayırlar dahi kuruluyordu. Doğal veya başka nedenlerden dolayı ise toplumların önde gelen isimleri de yerlerini değiştirmek zorunda kalıyorlardı. Anadolu geçiş konumunda olması nedeni ile birçok kişiyi bünyesinde barındırmaktaydı. Edebiyatta ise dilimizde kalan *şair*, *şiir* ve *makale* gibi kelimelerini görmek mümkündür.

3. Yöntem

3.1.Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada Arapçadan Türkçeye geçen insana ait kelimelerin bulunmasında nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. “Nitel araştırmalarda doğrudan gözlem ve görüşmenin olanaklı olmadığı durumlarda araştırmanın geçerliliğini arttırmak amacıyla araştırma problemine ilişkin yazılı, görsel materyal ve malzemeler de çalışmaya dâhil edilebilir” (Turgut, 2014: 239).

Araştırma doküman analizi yöntemi kullanılarak hazırlanmıştır. “Doküman incelemesinin aşamaları; içerik analizinin yapılma amacının belirlenmesi, kavramların tanımlanması, analiz birimlerinin belirlenmesi, analiz edilecek verilerin yerlerinin belirlenmesi, ilişkiyi açıklayan mantıksal yapının gerçekleştirilmesi, örneklem planını geliştirme ile kodlama kategorilerini belirleme ve verileri analiz için hazır hâle getirme şeklindedir” (Fraenkel, et. al., 2006: 364). Veriler araştırma için saptanmış makale ve kitapların incelenip analizlenmesi ile sonuçlandırılmıştır. İncelenen makale ve kitaplar kaynakça bölümünde açık bir şekilde yer almaktadır. Bu çalışma ile insana ait özellik taşıyan kelimelerin yakından analiz edilmesiyle literatüre yeni ve kullanılabilir bir kaynak sunmak istenmektedir.

3.2.Evren ve Örneklem

Bir araştırma için; “evren (population, universe), soruları cevaplamak için ihtiyaç duyulan verilerin elde edildiği canlı ya da cansız varlıklardan oluşan büyük gruptur. Bir başka deyişle, araştırmada toplanacak verilerin analizi ile elde edilecek sonuçların geçerli olacağı, yorumlanacağı grup olarak tanımlanabilir” (Büyüköztürk vd., 2014: 80). Araştırmanın evreni Arapçadan Türkçeye geçen sözcükler olarak belirlenip geniş bir kümedir. “Örneklem (sample), özellikleri hakkında bilgi toplamak için çalışılan evrenden seçilen onun sınırlı bir parçasıdır” (Büyüköztürk, vd. 2014: 81). Örneklem çalışmanın daha kolay tamamlanması açısından Arapçadan Türkçeye geçmiş insana ait özellikteki 137 kelime olarak belirlenmiştir. Böylece araştırmada küme örneklem yöntemi kullanılmıştır. “Küme örnekleme, seçim evrenin tek tek birimlerin değil, bu birimlerin kendiliğinden içinde yer aldıkları kümeler arasındadır” (Sencer, Irmak, 1984: 394).

3.3.Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada veriler TDK sözlüklüğünde dağınık ve kategorize edilmemiş halde bulunan kelimelerin tek tek araştırılması ile toplanmıştır. Araştırma 8 hafta sürmüştür. Elde edilen veriler doğrultusunda Arapçadan Türkçeye geçmiş insana ait özellikte 139 kelime saptanmıştır. Bu kelimeler 16 kategoriye ayrılarak *Tablo 1*' de verilmiştir. Yapılan analiz sonucunda Arapçadan Türkçeye geçmiş ve aynen kullanılan sözcük sayısı 108'dir. Geçiş esnasında Arapça ve Türkçe dillerinin birbirlerinden farklı özelliklere sahip olmasından dolayı bazı ses olayı görülmüştür. Bu ses olayları 4 başlık altında; ünlü türemesi, ünlü daralması, ünsüz türemesi ve ünsüz değişimidir. Bu doğrultuda Arapçadan Türkçeye geçmiş insana ait özellikte 139 kelimenin 31'i ses değişimine uğramıştır. Bu değişimlere *Tablo 2*'den ulaşılabilir.

4. Bulgular ve Yorumlar

Çalışmanın Arapçadan Türkçeye geçmiş 6.463 kelime içerisinde insan özelliklerini taşıyan 139 kelimenin araştırılıp incelenmesi üzerinedir. Bulunan kelimeler TDK'nin sözlüğünde alfabetik sıraya göre dağınık bir halde bulunmaktadır. Bu çalışma ile bu kelimeler kategoriler hainde bir başlık altında *Tablo 1*'de toplanmıştır. Ayrıca Arapçadan Türkçeye kelime geçişi sırasında olan ses olayları da *Tablo 2* de belirtilmiştir.

4.1. İnsana Ait Özellikler İle İlgili Benzer Kelimeler

İnsana ait özellikler geçişi konusunda çok farklı sebepler tespit edilmektedir. Özellikle meslek adları, hastalık, tedavi ve ekonomi alanlarında çok fazla bir geçiş görülmektedir. Önemli din ve bilim adamları, savaşlar, ekonomik etkenler bu geçişi hızlandırıp Arapçadan Türkçeye geçmiş kelimelerin kullanım alanlarını genişletmiştir. Etkileşimin az olduğu konularda ise doğal olarak geçişte az olmaktadır. Yetenek ve alışkanlıklar ile ilgili kelime geçişi çok fazla değildir.

- **İnsana Ait Karakterler ile İlgili Kelimeler**

İnsanlara ait karakterler genellikle Arapçadan Osmanlıcaya ve daha sonra da Türkiye Türkçesine geçmiştir. Mütevazi “birbirine paralel olan” ~ ar. متواضع “sıfat birbirine paralel olan” (TDK, 2019). (Kelimelerin kategori sıralaması için bkz. Tablo 1. inat, emin, hassas, sabır, sıdk (sıddık), mülayim, rahat, vefalı, acemi, adil, vb.).

- **İnsana Ait Sıfatlar ile İlgili Kelimeler**

İnsana ait olan sıfatlar ile ilgili kelimeler aşağıdaki kelime grupları gibidir. Cahil “Öğrenim görmemiş, okumamış” ~ ar. جاهل “Öğrenim görmemiş, okumamış” (TDK, 2019). (Kelimelerin kategori sıralaması için bkz. Tablo 1. beşerî, aşık, casus, cemal, hatip, şeyh, medeni, müellif, cambaz, hain, yetim, zalim vb.).

- **Akraba Adları ile İlgili Kelimeler**

Coğrafi yakınlılar sebebi ile oluşan evlilikler sonucunda geçmiş kelime gruplarıdır. Aynı zamanda bazı kelimeler lehçe olarak da devam etmektedir. Valide “Anne” ~ ar. والدة “Anne” (TDK, 2019). (Kelimelerin kategori sıralaması için bkz. Tablo 1. valid, velet, ammu (emmi), zevce, ced, hala (hale), ecdad, nesil, ırk, kavim, vb.).

- **Organ İsimleri ile İlgili Kelimeler**

Organ adlarının benzerlik gösterme sebepleri Müslüman tıp alimlerinin yapmış olduğu katkılardır. Sağlık alanında Arapçadan Türkçeye çok fazla kelime geçişi bulunmaktadır. Mide “anatomî Omurgalılarda, sindirim sisteminin, yemek borusu ile onikiparmak bağırsağı arasında besinlerin sindirime hazır duruma getirildiği omurgasız hayvanlarda sindirim kanalının bu bölgeye karşılık olan parçası” ~ ar. معدة “anatomî Omurgalılarda, sindirim sisteminin, yemek borusu ile onikiparmak bağırsağı arasında besinlerin sindirime hazır duruma getirildiği omurgasız hayvanlarda sindirim kanalının bu bölgeye karşılık olan parçası” (TDK, 2019). (Kelimelerin kategori sıralaması için bkz. Tablo 1. lisan, sadır, aza, vücut, beden, cilt, kalp vb.).

- **Sağlık ile İlgili Kelimeler**

İslam dünyasından çıkan alimler tıp alanında oldukça ileri düzeydedirler. Göçler, savaşlar belli bir dönem Osmanlının ilim-bilim başkenti olması gibi sebeplerden dolayı sağlık ile ilgili sözlerde halen Türkiye Türkçesine kullanılmaktadır. Sıhhat “Sağlık, esenlik” ~ ar. صحة “Sağlık, esenlik”

(TDK, 2019). (Kelimelerin kategori sıralaması için bkz. Tablo 1. ilaç, deva, dert, tıp, derece, ameliya-t, nabız, sıhhi, şifa, tedavi, muayene, merhem, elem vb.).

- **Meslekler ile İlgili Kelimeler**

İslam coğrafyası ve Anadolu coğrafyası her konuda olduğu gibi meslekler konusunda da çok fazla benzerlikler görülmektedir. İslam mimarisi tarzı tüm İslam coğrafyasında hâkim olup kelime olarak güncelliğini 21. yüzyıla kadar devam ettirmiştir.

Mühendis “İnsanların her türlü ihtiyacını karşılamaya dayalı yol, köprü, bina gibi bayındırlık; tarım, beslenme gibi gıda; fizik, kimya, biyoloji, elektrik, elektronik gibi fen; uçak, otomobil, motor, iş makineleri gibi teknik ve sosyal alanlarda uzmanlaşmış, belli bir eğitim görmüş kimse” ~ AR. مهندس “İnsanların her türlü ihtiyacını karşılamaya dayalı yol, köprü, bina gibi bayındırlık; tarım, beslenme gibi gıda; fizik, kimya, biyoloji, elektrik, elektronik gibi fen; uçak, otomobil, motor, iş makineleri gibi teknik ve sosyal alanlarda uzmanlaşmış, belli bir eğitim görmüş kimse” (TDK,2019). (Kelimelerin kategori sıralaması için bkz. Tablo 1, muallim, müdür, kâtip, hatip, tahlil, kasap, bakkal, mimar, hakem, imam, müfettiş hâkim, üstat, sultan, muhtar, nakliyat, tercüman, vali, itfaiye, filozof, ressam vb.).

- **Duygu Düşünce ile İlgili Kelimeler**

İnsana ait duygu ve düşünce alanındaki geçişlerde daha çok aşk ve aşk acısı teması göze çarpmaktadır. Bunu. Sebebi belli bir dönemde olsa edebiyattaki etkileşim söz konusudur. Fikir “Düşünce” ~ ar. فكر “Düşünce” (TDK, 2019). (Kelimelerin kategori sıralaması için bkz. Tablo 1. şuur, akıl, his, aşk, gaye, hayali, ızdırıp, fesat, gaflet, haset, ciddiyet, şükür, vb.).

- **Yaşam ile İlgili Kelimeler**

Arapçadan Türkçeye insan yaşamı ile ilgili çok kelime geçişi söz konusu değildir. Bunu ile birlikte genel ve güncel kelimeler Türkçede varlığını sürdürmektedir. Ömür “Yaşam” ~ ar. عمر “Yaşam” (TDK, 2019). (Kelimelerin kategori sıralaması için bkz. Tablo 1. sıhhat, ihtiyar, cenaze, hareketli vb.) (TDK, 2019).

- **Hastalıklar ile İlgili Kelimeler**

Hastalıklar ve tedavileri konusunda Arapçadan Türkçeye kelime geçişi oldukça fazladır. Tıp alanında fazlası ile ileri seviyede olan İslam coğrafyasının kelimelerin Türkçeye geçmesine ve

varlığını korumasına sebep olmaktadır. Nezle “Soğuk almaktan ileri gelen, burun akması, aksırma ile beliren hastalık, ingin, tumağı, dumağı, zükâm, nevazil” ~ ar. “نزلة”, tıp (***) Soğuk almaktan ileri gelen, burun akması, aksırma ile beliren hastalık, ingin, tumağı, dumağı, zükâm, nevazil” (TDK, 2019). (Kelimelerin kategori sıralaması için bkz. Tablo 1. verem, cüzzam, felç, fitik, iltihap, balgam, nezle, ishal, vb.).

- **Yetenekler ve Beceriler ile İlgili Kelimeler**

Arapçadan Türkçeye geçiş yapan yetenek ve beceriler ile ilgili çok benzerlik bulunmamaktadır. El becerilerin ve resim becerilerinin az gelişmesinin sebebi İslam dininde yasaklanmış olmasıdır. Bu yüzden çok fazla kelime geçişi de olmamıştır. Sihir “Büyü” ~ AR. سحر “Büyü” (TDK, 2019). (Kelimelerin kategori sıralaması için bkz. Tablo 1. ressam nakış, vb.).

- **Kötü Alışkanlık ile İlgili Kelimeler**

İnsana bağımlılık yapan ve onu kötüye götüren her şey Kuran da yasaklanmıştır. Bu yüzden bu kelimelerde Arapçadan olduğu gibi Türkçeye geçerek özünü muhafaza etmiştir. Kumar “Ortaya para koyarak oynanan talih oyunu” ~ ar. قمار “Ortaya para koyarak oynanan talih oyunu” (TDK, 2019). (Kelimelerin kategori sıralaması için bkz. Tablo 1. sigara, tütün, haşhaş vb.).

- **Akıl Hastalıkları ile İlgili Kelimeler**

Bu alt başlıkta kelime geçişi bir adet ile sınırlı kalmıştır. Kelimeler ana dilinde orijinalliğini korumaktadırlar. Mecnun “Sevdadan ötürü kendini kaybetmiş, çılgın, deli” ~ ar. مجنون “Sevdadan ötürü kendini kaybetmiş, çılgın, deli” (TDK, 2019).

- **İnsan Yaşamındaki Gelişim Aşamaları ile İlgili Kelimeler**

İnsan hayatı ve büyüme evreleri ikinci kelime olarak Türkçede varlığını sürdürmektedir. Doğum, büyüme ve yaşlılık ile ilgili kelimeler olduğu gibi Türkçede kullanılmaktadır. İnsan yaşamındaki gelişim aşamaları tıp ve coğrafi yakınlıktan dolayı da etkileşimde bulunmuştur. Tıfıl “Küçük çocuk” ~ ar. طفل “Küçük çocuk” (TDK, 2019). (Kelimelerin kategori sıralaması için bkz. Tablo 1. ihtiyar, aciz-lik, baliğ, bebek, hamile, ömür vb.).

- **Hobiler ile İlgili Kelimeler**

İnsan hobileri konusunda üç söz aktarılmıştır. Çok fazla kelime geçişi söz konusu değildir. Çünkü bazı oyunları (satranç, dama, tavla) sadece belli bir kesim oynamaktaydı. Halka çok inmediği için Arapçadan Türkçeye kelime geçişi üç söz ile sınırlı kalmıştır.

Satranç “İki kişi arasında altmış dört kareli bir tahta üzerinde değerleri ve adları değişik siyah ve beyaz on altışar taşla oynanan bir oyun” ~ ar. شطرنج “İki kişi arasında altmış dört kareli bir tahta üzerinde değerleri ve adları değişik siyah ve beyaz on altışar taşla oynanan bir oyun” (TDK, 2019). (Kelimelerin kategori sıralaması için bkz. Tablo 1. resim, tavla vb.).

- **Yiğitlik ve Kahramanlıkla İlgili Kelimeler ile İlgili Kelimeler**

Yiğitlik ve kahramanlık konusunda dört söz aktarılmıştır. Az olmasının sebebi Türklerdeki askerlik karamı ile Araplardaki asker olma kavramlarının farklı olmasıdır. Türkler askerliği namus derecesinde değerlendirirken Araplarda askerlik daha rahat bir durumdur. Bu yüzden sadece İslam ile ilgili kelimelerin geçişi söz konudur. Şehit “Kutsal bir ülkü veya inanç uğrunda ölen kimse” ~ AR. شهيد “Kutsal bir ülkü veya inanç uğrunda ölen kimse” (TDK, 2019). (Kelimelerin kategori sıralaması için bkz. Tablo 1. gazi, mücahit, fedai vb.).

- **Maddi ve Ekonomik Durumla İlgili Kelimeler ile İlgili Kelimeler**

Ekonomi alanında ticaret sebepli çok kelime halen Türkçede kullanımını sürdürmektedir. İpek yolunun etkisi, eski zamanlarda ticari başkentlerin olması ve Anadolu'nun köprü vazifesi konumundan dolayı Arapçadan Türkçeye kelime geçişleri olmuştur.

İktisat “ticaret başka bir ülkeden mal getirme veya satın alma, dış alım” ~ ar. اقتصاد “Ticaret başka bir ülkeden mal getirme veya satın alma, dış alım” (TDK, 2019). (Kelimelerin kategori sıralaması için bkz. Tablo 1. ithalat, ücret, hacim, mali, imalat, meblağ, ticaret, hesap, ihracat, senet, ticari vb.).

Tablo 1. Türk Dil Kurumunun (2019) insana ait kelime grupları verileri

Kategori	Kelimeler
Karakter	inat, emin, hassas, sabır, sıdk(sıddık), mülayim, rahat, vefalı, acemi, adil
Sıfatlar	beşeri, aşık , casus, cemal, hatip, şeyh, medeni, müellif, cambaz, hain, yetim, zalim

Akraba	Valid-e, velet, ammu (emmi), zevce, ced, hala (hale), eccdat, nesil, ırk, kavim
Organ	lisan, sadır, aza, vücut, beden, cilt, kalp
Sağlık	ilaç, deva, dert, tıp, derece, ameliya-t, nabız, sıhhi, şifa, tedavi, muayene, merhem, elem
Meslek	muallim, müdür, katip, hatip, tahlil, kasap, bakkal, mimar, hakem, imam, müfettiş, hakim, üstat , sultan , muhtar, nakliyat , tercüman, vali, itfaiye , filozof, ressam
Duygu	şuur, akıl, his, aşk, gaye, hayali, ızdırap, fesat, gaflet, haset, ciddiyet, şükür
Yaşam	sıhhat, ihtiyar, cenaze, hareket-li
Hastalık	verem, cüzzam , felç , fitik, iltihap, balgam, nezle, ishal
Yetenek	ressam, nakş (nakkaş)
Alışkanlık	sigara, tütün, haşhaş
Dönemler	ihtiyar, aciz-lik, baliğ, bebek, hamile, ömür
Hobi	resim, tavla
Kahramanlık	gazi, mücahit, fedai
Ekonomi	ithalat, ücret, hacim, mali, imalat, meblağ, ticaret, hesap, ihracat, senet, ticari

file:/// http: //www. TDK. Gov. tr__11.12.2021

Tablo1 verileri dikkatli incelendiğinde çalışmayı destekler nitelikteki kelimeler kategorize halde verilmiştir. Bu tabloda ise kelimelerin kategorize edilmiş halde bulunmaktadır. İnsana ait özellikler genel itibari ile birbirine yakın alanlarda etkileşimde bulunmuştur. Hastalık-tedavi yöntemi, iş-çalışılan alanlar ve sıfatlar-duygular bu alan için örnek verilebilir.

Arapça-Türkçe arasında her zaman yeniliğini koruyacak bir dil canlılığı vardır. Bu azımsanamaz veya ötekileştirilemez bir boyuttadır. Yazılı kaynaklarda belirtilen kelime sayısı sadece belli alanlarda çok kullanılan kelimelerdir.

4.2. Arapçadan Türkçeye Geçen İnsana Ait Kelimelerdeki Ses Olayları

Arapçadan Türkçeye geçen kelimelerde görülen ses olaylarının sebebi Arapçada sesli harflerin olmaması ve Türkçede gırtlak harfleri ile peltak harflerin bulunmamasından dolayı kaynaklanmaktadır. Arapçadaki sesli harfler hareketler *üstün, esre, ötre* ile sağlanmaktadır. Arapçadan Türkçeye geçen kelimelerdeki ses olayının bir diğer sebebi de *Ayn ve hemezeli harflerin* Türkçede *-a, -e, -i, -i* olarak okunulmasıdır.

• Ünlü Türemesi

Ünlü türemesinin sebebi bu kelimeler Arapçada daha çok cezm (‘) ile okunmasıdır. Cezm kuralına göre hangi harfin üzerine gelirse o harf hiçbir şekilde sesli olarak okunmaz, kelimenin sessiz ve bir sonraki harekeli harf ile okunmasını sağlar. Bu kuralda Türkçede bulunmamaktadır. Bundan dolayı Türkçeye geçiş sırasında telaffuzun kolaylaşması için Türkçedeki sesli harfler ile *-i, -i, -u, -ü, -a, -e, -o, -ö* okunmaktadır. Ünlü türemesine örnek; Nesl-Nesil, Kavm-Kavim, Nabz-Nabız, Sabr-Sabır, Sadr-Sadır, Akl-Akıl, Acz-Aciz, Hamil-Hamile, Ömr-Ömür, Ücr-Ücret, Hacm-Hacim, Şükr-Şükür, Valid-Valid-e. (bkz. Tablo2.).

• Ünsüz Değişimi

Ünsüz değişiminde daha çok *b-p, d-t* gibi harflerin değişimi söz konudur. Telaffuzu kolaylaştırmak ve Türkçeleştirmek için yapılan bir durumdur. Ünsüz değişimine örnek; Hatib-Hatip, Katib-Kâtip, Vücd-Vücut, Üstad-Üstat, Cild-Cilt, Mücahid-Mücahit, Izdırab-Izdirap, Tıb-Tıp, Hesab-Hesap, Veled-Velet, Ecdad- Ecdat. (bkz. Tablo2.).

• Ünsüz Türemesi

Ünsüz türemesinin sebebi telaffuzu kolaylaştırmak ve Türkçeleştirmek için Arapçadan Türkçeye kelime geçişi sırasında sessiz harf eklemeleri yapılmıştır. Ünsüz türemesine örnek; Hasa-Hassas, Resm-Ressam, Nakş -Nakkaş, Sihat-Sihat, Ameliya-Ameliyat. (bkz. Tablo2.).

Tablo 2. Arapçadan Türkçeye geçen kelimelerde görülen ses olayları

Ünlü türemesi	Ünsüz değişimi	Ünsüz türemesi
Nesl-Nesil	Hatib-Hatip	Hasa-Hassas
Kavm-Kavim	Katib-Kâtip	Resm-Ressam

Sadr-Sadır	Vücut-Vücut	Nakş -Nakkaş
Nabz-Nabız	Üstad-Üstat	Sıhat-Sıhhat
Sabr-Sabır	Cild-Cilt	Ameliya-Ameliyat
Akl-Akıl	Mücahid-Mücahit	
Acz-Aciz	Izdırab-Izdırap	
Hamil-Hamile	Tıb-Tıp	
Ömr-Ömür	Hesab-Hesap	
Ücr-Ücret	Veled-Velet	
Valid-Valid-E	Ecdad-Ecdat	
Haem-Hacim		
Şükr-Şükür		

Tablo 2’de kelimelerin geçiş sürecinde olan ses olayları gösterilmiştir. Bu ses olaylarının yanı sıra Arapça bazı harflerin Türkçede olmamasından dolayı telaffuz farklılıkları gözlenmektedir. Gırtlak ve peltek sesli harfler Türkçede yoktur ama Arapçada sıklıkla kullanılır. Benzer olan kelimelerin telaffuz farklılığına örnek olarak gösterilebilecek kelimeler; inat, aşk, muallim, hâkim, mali, müfettiş gibi kelimeleri bir kaçıdır. Bu Arapça kökenli kelimeler anlam olarak Türkçe ile farklılık göstermezken konuşma esnasındaki telaffuz farklılığı olmaktadır.

Telaffuz farklılığının ikinci nedeni uzatma harflerinin olmasıdır. Yani bazı kelimelere gelen ekler kelimeyi Arapça tabiri ile *bir elif miktarı veya dört elif miktarı uzatma* yapmaktadır. Türkçede uzatma harfleri bulunmadığından dolayı kısaltarak okumamıza sebep olmaktadır. Bu Arapça kökenli kelimelere örnekse; sultan, vali, gazi ve adil gibi kelimelerdir.

Tablo 2’deki kelimeler sadece insana ait özelliklerde de geçişleri teşkil etmektedir. Bazı kelimelerin telaffuzu zor olmasından veya Türkçeleşme hareketlerinden dolayı kullanımını yitirmişlerdir. Sadece şu alanda değil etkileşimin olduğu tüm kelimeler için aynı şey söz konusudur.

Sonuç ve Öneriler

Dil insanın hayatında temel unsurlardan biridir. İleriyen ve değişen çevre ve imkanlar neticesinde insanlar birbirleri ile etkileşimde aracı olarak kullandıkları dile başkalaşım yapılmıştır. İnsan ana diline ait kelimeleri istemsizce edinirken, yabancı bir dile ait kelimeleri irade ile öğrenmektedir. “Chomsky’nin oluşturmuş olduğu *Evrensel Dilbilgisi* teorisine göre insan ana dilinin kurallarını doğuştan bilmekte ve çevresinden sadece bu dilde kullanılan kelimeleri öğrenmektedir. Bunun yanında da ana dili ile evrensel dilbilgisinin birbirine bağlı iki sistem olduğu ifade edilmektedir. Fakat bu sistemde ikinci dilin, evrensel dilbilgisine bağlı olmadığı açıklanmaktadır. Dolayısıyla öğrenci, ana dilini konuşunca kendi çevresinden öğrendiği kelimeler ile birlikte evrensel dilbilgisinde doğuştan bildiği kuralları da kullanmaktadır” (Yaghmour, 2021: 98). İnsanların bu süreçte yabancı dil ile olan sık sık etkileşimleri ile diller arasında kelime geçişleri yaşanmıştır. Türkçeye de, köklü İslam tarihi, kültürel ve ekonomik gibi başlı nedenler ile Arapçadan kelimelerin geçişi olmuştur. Ancak bu kelimelerin geçişi sırasında ses olayları, anlam daralma ve genişlemeleri de doğal olarak gözlenmektedir. “Arapçadan ödünçleme yapılan kelimeler halk arasında çok rahat kabul görmüştür. Bunda İslamiyet dilinin Arapça olması etkilidir. Aynı zamanda bu sözcükler Türkçe içinde fonetik açıdan değişime uğratarak halkın yabancı kelime olup olmadığını dahi bazen anlayamaz hale getirilmesi etkilidir. Fakat fonetik açıdan yapılmayan bazı değişiklikler de vardır ki onlar ödünçlemelerde kendisini göstermekte ve bu kelimeler Türkçeye oldukları şekilleriyle alınmaktadır” (Özdemir, 2019: 181). Özdemir çalışmasının devamında Arapçadan Türkçeye geçmiş kelimelerde yaşanan ses olaylarını bahsetmiştir.

Aslında dil öğrenen her birey öğrendiği dilin kolay tarafını bulup ana diline adapte etmek ve ana diline daha yakın bir şekilde kullanıp konuşmak ister. Arapçadan Türkçeye geçen kelimelerin tamamı orijinal olarak kalmamıştır. Zamanla Türkçeleştirme çalışmaları hız kazansa da bazı kelime gruplarının Türkçeleştirilmesinde etkili olunamamıştır. İnsanlar tarafından kabul edilen ve sürekliliğini koruyan kelimeler halen dilimizde ve bazıları ikinci hali olarak da kullanılmaktadır. Bu kelimeler hızlı bir şekilde ana dilden çıkarılamaz belli bir zamana ve çalışmaya ihtiyaç duyulur. Bunun sebebi bu kelimeler aktif olarak tüm alanlarda kullanılmasıdır. “Günümüzde durumu kötüleştiren en önemli husus, yabancılaşmanın sadece belli bir kesim içinde sınırlı kalmaması,

iletişim ve eğitim araçlarının yaygınlığı dolayısıyla bütün toplumu etki alanı içine almasıdır” (Sezgin, 2004: 9).

Türkçe kelime bakımından zengin bir dile sahiptir ve bunu her zaman koruyacaktır. Türkçenin zenginliğinin farkında olup Türkçeye sahip çıkmak ile gereken değer birazda olsa verilebilir. Başka dillerdeki kelimelerin Türkçeye geçip kullanımda olmasının sebebi Türkiye'nin karma bir toplum yapısına sahip olması ve coğrafi konumu itibari ile köprü vazifesi görmesidir. Bu konumundan ve kozmopolit olmasından dolayı bu coğrafya üzerinde birbirinden farklı dil ve lehçeler konuşulmaktadır. Dil etkileşimi ve değişimi artık toplumlar arası normal bir hal almış durumdadır. “Bugün gelinen noktada hemen hemen bütün dünya milletleri şu gerçeği kabul etmektedir ki *hiçbir dil arı değildir*. Dili zenginleştirmenin, geliştirmenin yollarından biri de başka dillerden kelime alışverişi yapmaktır. Git gide küçülen, küreselleşen bir dünyada bunun önüne geçmek imkânsızdır” (Dursunoğlu, 1014: 120).

Kaynakça

ATMACA, N.S., 2004. Çırpınış, Toroslu Kitaplığı, İstanbul,440s.

BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., 2014. Bilimsel Araştırma Yöntemleri, 3.Ed., Pegem Akademi, Ankara, 358s.

CANSIZ, A, M., 2014. Nitel veri toplama araçları, 1.Ed., Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri içinde, Pegem Akademi, Ankara, 499s.

DEMİR, A., 2017. Türkçenin Sadeleşme Serüveninde Genç Kalemler ve Yeni Lisan Hareketi, 2.Ed., GÜZEL, A., Akçağ Yayınları, Ankara, 987s.

HÜSEYİN, Ö., 2019. “Arapça Kökenli Sözcüklerin Türkçe Öğrenmeye Etkisine Dair Öğrenci Görüşleri”, Turkish Studies Language and Literature Dergisi, 14 (3), ss. 1479-1495.

KARAKAŞ, Y., 2020. “Türk Dili ve Türk Edebiyatı Dergilerindeki Dilde Sadeleşme Tartışmaları”, Turkish Studies - Language, 15(2), ss.753-773.

KOMİSYON, 1993. Türkiye Türkçesinin sözvarlığındaki değişmeler, A.Ü TÖMER Dil Dergisi 14.

MAKSUDOĞLU, M., 2005. Arapça Dilbilgisi, Ensar Neşriyat, İstanbul, 434s.

- MUALLİMOĞLU, N., 2003. Türkçe Bilen Aranıyor, Avcı Yayınları, İstanbul, 268s.
- MUTÇALI, S., 2012. Türkçe Arapça Sözlük, 1.Ed., Dağarcık Yayınları, İstanbul, 1056s.
- DURSUNOĞLU, H., 2012. “Türkiye Türkçesindeki Arapça sözcükler ve Bu Sözcüklerdeki Ses Olayları”, Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 9(9), ss.109-120.
- NOAM, C., 1957. Syntactic Structures, Mouton, New York, 117s.
- ÖZDEMİR, E. D., 2019. “Türk Dilinin Tarihi Süreçte Kelime Alıp Verdiği Diller”, Science and Life of Kazakhstan Dergisi, 3, ss. 180-187.
- SAKAOĞLU, S., 2005. “Türkçenin Güncel Sorunları”, Türk Dili Dergisi, 709, ss. 646, 295.
- SENCER, M., 1984. Toplumsal Araştırmalarda Yöntembilim, 1.Ed., Say Yayınları, Ankara, 769s.
- SEZGİN, F., 2004. Türkçede Batı Kaynaklı Kelimelerin Yoğunluğu, TDK Yayınları, Ankara, 144s.
- ŞENSOY, F., 2006. “Medya ve İletişim Yolu ile Türkçeye Girmiş Yabancı Sözcükler”, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- T. C. Türk Dil Kurumu, 2021. “Arapçadan Türkçeye Geçen Sözcükler”, <https://www.tdk.gov.tr/kategori/icerik/yazim-kurallari/> (10.12.2021).
- TURGUT, Y., 2014. Verilerin Kaydedilmesi, Analizi, Yorumlanması: Nicel ve Nitel, 1.Ed., Anı Yayınları, Ankara, 402s.
- YAGHMOUR, H., 2021. “Ana Dili Arapça Olan Öğrencilerin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreniminde Yaptıkları Söz Dizimi Hataları”, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.